

Ülke	Türkiye
Engellilik Türü	
<ul style="list-style-type: none"> Hareket Engelliliği Duyusal Engellilik (sağırılık ve görme bozukluğu gibi) Zihinsel Engellilik Diğer Engellilik Tipleri (birden fazla engellilik gibi) 	
ENGELLİLİK ÜZERİNE YASAL DÜZENLEMELER	
<ul style="list-style-type: none"> Engellilere İlişkin Ulusal Mevzuat <p>Engelli hakkında kanun Bu yasanın amacı</p> <ol style="list-style-type: none"> Engelli bireylerin temel hak ve özgürlüklerini kullanmalarını teşvik etmek Diğer bireylerle eşit şartlarda tam ve etkin katılımlarının sağlanmasını garanti etmek Engelliliği önleyici tedbirler almak <p>Bu kanun engelli bireyler, onların aileleri, engellilere hizmet sağlayan kurum ve kuruluşlar ile ilgilidir. Engelli hakları ve hizmetleri hakkında daha fazla bilgi edinin https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuatmetin/1.5.5378.pdf</p> <p>Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığının rolü Engelli ve Yaşlı Hizmetleri Genel Müdürlüğü şunları hedefler:</p> <ol style="list-style-type: none"> Ulusal ve uluslararası kurum ve kuruluşlar arasında işbirliği ve koordinasyonu sağlamak Engelliler ile ilgili ulusal çapta bir politikanın oluşmasına yardımcı olmak Engellilerin sorunlarını belirleyip bunları çözümlen yollarını araştırmak <p>Engelli ve Yaşlı Hizmetleri Genel Müdürlüğü hakkında daha fazla bilgi edinin https://www.aile.gov.tr/evhgm</p> <p>Engelli Bireyler için Rehber (Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı tarafından hazırlanmıştır) Bu rehber Türkiye’de sunulan hizmetler ve yasal haklar üzerine şu bilgileri içermektedir:</p> <ol style="list-style-type: none"> Engellilik değerlendirmesi Sağlık Eğitim Erişebilirlik Kişisel hareket kabiliyeti İstihdam Teşvikler ve destekler Sosyal destek Sosyal hizmet <p>Engelli bireyler için rehber hakkında daha fazla bilgi edinin https://www.aile.gov.tr/media/96166/engelliler_icin_bilgilendirme_reh_2021.pdf</p> <ul style="list-style-type: none"> Engelliliğin Resmi Olarak Tanınmasının Önemi <p>Engellilik Kimlik Kartı aşağıda belirtilen olanaklardan yararlanmak için kullanılmaktadır</p> <ol style="list-style-type: none"> Engelli aylığı Evde destek yardımı Bakım hizmetleri Özel eğitim İstihdam Sağlık Engelli bireyler için vergi düzenlemeleri Vergi muafiyeti Çeşitli alanlarda indirim <p>Engelliliğin resmi olarak tanınması için atılması gereken adımlar Engelli bireyler için sağlık kurulu raporu</p> <ol style="list-style-type: none"> Bu raporda engellilik durumu, engelli grubu, engellilik tipi ve engellilik derecesi değerlendirilmektedir Sağlık Bakanlığının yetkilendirdiği temsilciler bu raporda belirlenen haklardan yararlanmaktadır Bu rapor Sağlık Bakanlığının yetkilendirdiği hastanelerden alınabilmektedir Yetkilendirilmiş hastaneler Sağlık Bakanlığının internet sayfasında yayınlanmıştır <p>Engelli bireyler için Sağlık Kurulu Raporu almak hakkında detaylı bilgi edinin</p>	

https://www.aile.gov.tr/media/96166/engelliler_icin_bilgilendirme_reh_2021.pdf

Engellilik kimlik kartı

1. Engelli bireyler Engelli Kimlik Kartı alabilmek için kurum tarafından verilen en az yüzde 40 engelli olduklarını bildiren bir rapor almalıdırlar.
2. Engelli bireylerin 2 adet fotoğraf, nüfus cüzdanı ve engelli sağlık kurulu raporunun aslı veya onaylı örneği ile birlikte Aile ve Sosyal Hizmetler İl Müdürlüklerine başvurmaları gerekmektedir.

Engelli Kimlik Kartı almak hakkında detaylı bilgi edinin

https://www.aile.gov.tr/media/96166/engelliler_icin_bilgilendirme_reh_2021.pdf

• Aranacak /İletişim Kurulacak Numara

Alo 183 Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığının Sosyal Destek çağrı merkezidir.

• İlgili Kaynaklar

İlgili anayasa maddeleri

Türkiye Cumhuriyeti Anayasası engellilik hakkında eşitlik, çalışma hakları, dinlenme hakları, çalışma şartları gibi bazı ilgili maddeler içermektedir.

Anayasanın ilgili maddeleri hakkında daha fazla bilgi edinin

<https://www.aile.gov.tr/eyhgm/mevzuat/ulusal-mevzuat/anayasa/>

Engelli bireylerin haklarına yönelik sözleşme

1. Engellilik sorununu insan hakları kanununun bir öznesi olan engelli bireyler için yeniden tanımlar
2. Bireysel bağımsızlık ve insan haysiyeti, eşitlik ve ayırım yapmama, katılım, farklılıklara hürmet, eşit fırsatlar ve erişilebilirlik için saygı çerçevesinde oluşturulmuştur

Engelli hakları hakkında daha fazla bilgi edinin https://inhak.adalet.gov.tr/Resimler/Dokuman/2312020100834bm_48.pdf

Yetişkinler için engellilik değerlendirmesi yönetmeliği

1. Yetkilendirilmiş Engelli Sağlık Kurulu, yetişkinlerde beliren engellilik başvurularını değerlendirir. İkincil ya da üçüncül sağlık kurum ve kuruluşlarını terörizm, kaza veya sakatlık durumuna göre bilgilendirir.
2. Sağlık kurum ve kuruluşları ve hakem görevi gören hastaneler Sağlık Bakanlığı tarafından belirlenmiş ve internet sitelerinde ilan edilmiştir
3. Kişi ya da bakımını üstlenen kişiler bu başvuruyu yapabilirler

Düzenleme hakkında daha fazla bilgi edinin

<https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuat?MevzuatNo=31275&MevzuatTur=7&MevzuatTertip=5>

KAPSAYICI TEKNOLOJİLER

• Uygulamalar

Engelsiz Dünya

Türkiye Vodafone Vakfı ve Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığının destekleri ile hazırlanan “Engelsiz Dünya” mobil uygulaması ile kullanıcının yakın çevresinde fiziksel olarak erişilebilen yerler harita üzerinde görüntülenebiliyor. Uygulama ile mekanların/yerlerin, genel durum, ana giriş, iç mekan ve tuvaletin engelli kullanımına uygun olup olmadığı puanlarla değerlendirilerek diğer kullanıcılarla paylaşılabilir.

Engelsiz Dünya uygulaması hakkında daha fazla bilgi edinin

<https://apkpure.com/tr/engelsiz-d%C3%BCnya/com.gbi.engelsizdunya>

ESİM

Engelsiz Sağlık İletişim Merkezi (ESİM), T.C. Sağlık Bakanlığı tarafından işitme engelli bireylerin acil durumlarda hayata bağlanması amacıyla kurulmuştur. Söz konusu uygulama ile engelliler, telefonlarına ücretsiz olarak indirebilecekleri mobil uygulama üzerinden anında 112 Acil Servisine bildirimde bulunabilmekte, görüntülü görüşme başlatabilmekte veya anlık mesajlaşma gerçekleştirebilmektedir.

Android için uygulama bağlantısı hakkında daha fazla bilgi edinin

<https://play.google.com/store/apps/details?id=com.saglikbakanligi.esim&hl=tr&gl=US>

Apple için uygulama bağlantısı hakkında daha fazla bilgi edinin

<https://apps.apple.com/tr/app/esim/id1071217253?l=tr>

NeuroRHB

“NeuroRHB” travmatik beyin hasarlı olan bireylerin bakımını üstlenen kişiler için tavsiye ve aktivitelere ilişkin öneriler sunan bir uygulamadır. Ücretsizdir.

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Android için uygulama bağlantısı hakkında daha fazla bilgi edinin

<https://play.google.com/store/apps/details?id=com.neurorhb.neurorhb&gl=TR>

Apple için uygulama bağlantısı hakkında daha fazla bilgi edinin <https://apps.apple.com/es/app/neurorhb/id844078907?l=tr>

• Yardımcı Teknolojiler

Yardımcı teknolojiler, engelli kişiler için günlük yaşam aktivitelerini kolaylaştıran ürün, ekipman veya sisteme verilen isimdir. Engelli bireyler, yardımcı teknolojiler hakkında internette arama yaparak günlük yaşamlarında yardımcı olabilecek çeşitli ürün ve araçlara ulaşabilirler. Örneğin;

Bilgisayar erişilebilirlik yardımcıları

-Engelli kullanıcılar, gözle denetim yazılım programı aracılığıyla yalnızca gözlerini kullanarak bilgisayarlarıyla etkileşime girebilirler.

-Görme engelli ekran büyütme, görsel iyileştirmeler ve okuma ile insanların yaşamlarını kolaylaştıracak çeşitli yazılım programları bulunmaktadır. Örneğin bilgisayara yüklenecek ekran okuma programı ile bilgisayar görme engelli bireyler için kolaylıkla kullanılabilir hale getirilebilir. Bu tür programlar aracılığıyla PDF, fatura, ödev gibi basılı materyaller anında konuşmaya veya bilgisayarda büyük baskı çıktılarına dönüştürülebilir.

-İşitme ve görme engelli bireylerin sürekli internet bağlantısında kalmaları için tasarlanmış kabartmalı ve konuşan bilgisayarlar da vardır. Bu bilgisayar, Braille klavye ile Braille ekranı ve aynı zamanda sesi bir araya getirmektedir.

-Fiziksel engellilerin yaşamlarını kolaylaştırmak üzere dizayn edilmiş bilgisayar fare ve klavyesi gibi donanım ve yazılım sistemleri de mevcuttur. Bu sistem standart klavye ve farenin yerine geçerek bilgisayarı kullanılabilir hale getirmektedir.

Taşınabilir araçlar

-Görme engelliler için özel olarak dizayn edilmiş taşınabilir kameralar mevcuttur. Bu kamera aracılığıyla okuma materyalinin fotoğrafı çekilir ve yüksek sesle okunabilir. Kamera hareketi algılar, her sayfayı çevirdiğinizde yeniden okumaya başlar.

-Az görenlerin her ortamda okumasına, yazmasına ve görmesine olanak sağlayan, gözlük gibi kullanılabilen taşınabilir sistemler de mevcuttur.

-Ellerini aktif olarak kullanamayan engelli kişiler için geliştirilmiş bir aparat mevcuttur. Ağızla kullanılan kalem formunda oluşturulmuş bu aparat yardımıyla akıllı telefonlar ve tabletler kullanılabilir. Ayrıca, sayfa çevirme, çizim gibi etkinlikler için klavye yardımı sağlar.

ULAŞIM

• Engelli Ulaşım Hakları

Türkiye’de ücretsiz veya indirimli seyahat kartları yönetmeliği kapsamında; en az % 40 ve daha üzeri engelli olanlar kendileri ve bir kişiyi geçmemek koşuluyla refakatçileri, seyahat kartı kullanarak ücretsiz seyahat hakkından ya da indirimden yararlanabilir.

• Ücretsiz Ulaşım

-Ücretsiz Şehir İçi Toplu Ulaşım

Engelli bir birey için şehir içinde belediye otobüsleri ve metro seferleri ücretsizdir. “Ağır engelli” ibareli raporu olanlar ise bir refakatçisi ile birlikte ücretsiz ulaşımdan yararlanmaktadır.

Ayrıca engelli bireyler, ağır engelli bireyler ve bakımını üstlenen kişi, şehir içinde demiryolları ve denizyollarından seyahat kartları ile ücretsiz olarak faydalanabilir. Ancak bu hak; turistik ve servis amaçlı kullanılan araçlar için geçerli değildir.

Seyahat kartı başvurusu için gerekli koşullar

Belediyeler, kendi sınırları içerisinde yaşayan engelli bireylere gerekli evraklarla başvurmaları halinde ücretsiz seyahat kartı vermektedir.

-İstanbul Büyükşehir Belediyesi

En az %40 veya üstü oranında engelli belgesi olan engelli TC vatandaşları, Engelli Kartı (İstanbulkart) alabilirler. % 50 engel oranı olan ve engelli raporundaki ağır engelli kısmında “Evet” yazan bireylerin bir refakatçisi, Refakatli Kart ile ücretsiz seyahat edebilir. Aşağıdaki belgeleri tamamlayarak en yakın İstanbulkart Başvuru Merkezlerine

(<https://www.istanbulkart.istanbul/basvuru-merkezleri>) ileterek kartlarını teslim alabilirler.

- % 40 ve üstünde bir oranda engelli sağlık kurulu raporu aslı veya aslı gibidir onaylı, kaşeli imzalı Engelli Sağlık Kurulu Raporu (BELBİM’e sunulan engelli raporlarının Sağlık Bakanlığı e-Rapor ve Ulusal Engelli Veri Bankası sistemlerinde kayıtlı olması gerekmektedir)

- Üzerinde TC Kimlik no bulunan kimlik aslı ya da kimlik yerine geçen belgelerden birinin aslı (sürücü belgesi, evlilik cüzdanı, avukat/hâkim/savcı/noter kimlik kartı, pasaport ve özel kanunlarda resmi kimlik hükmünde olduğu açıkça

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

belirtilen kimlik belgeleri)

- 1 adet güncel fotoğraf (son 6 ay içerisinde çekilmiş)

Ücretsiz seyahat kartları hakkında daha detaylı bilgi için

https://www.istanbulkart.istanbul/kartlarimiz#uccretsiz-kart&fname=tab_53

<https://www.istanbulkart.istanbul/istanbulkart-sss> veya ALO 153'ten detaylı bilgi alınabilir.

-Ankara Büyükşehir Belediyesi

Sağlık kurulu raporuyla % 40 ve üzerinde engelli olduğunu belgeleyen engelli bireyler kişiselleştirilmiş akıllı ulaşım kartı ile Ankara'da ücretsiz seyahat edebilirler.

Kart başvurusu için gereken belgeler

-Nüfus cüzdanı

-Engelli sağlık kurulu raporu veya bakanlıkça verilmiş engelli kimlik kartı

-Bir adet vesikalık fotoğraf

-Kart bedeli

Ücretsiz seyahat kartları hakkında daha detaylı bilgi edinin <https://www.ego.gov.tr/engelli/ssscevap/4>

-Tekirdağ Büyükşehir Belediyesi

Tekirdağ'da engelli kart almak için TEKULAŞ'a başvuru yapmak gereklidir.

Kart başvurusu için gereken belgeler

-Nüfus cüzdanı fotokopisi

-Fotoğraf (son 6 ayda çekilmiş güncel)

-Engelli (% 40 ve üzeri olduğunu gösteren) rapor fotokopisi

-Kart basım ücreti

Engelli refakatçi seyahat kartı başvurusu için gereken belgeler

-Nüfus cüzdanı fotokopisi

-Fotoğraf (son 6 ayda çekilmiş güncel)

-Engelli raporu fotokopisi (durumunda "Ağır engelli" kısmında "evet" ibaresi bulunanlar için geçerlidir)

-Kart basım ücreti.

Detaylı bilgi ve adres: <https://www.tekulas.com/sayfa/12>

Şehir içi kamu kurum ve kuruluşlarına taşıma hizmeti

Ankara Büyükşehir Belediyesi'nde akülü veya elle tekerlekli sandalye kullanan engellilerin belediyenin engelli merkezini arayıp randevu talep etmesi halinde il sınırlarında kamu kurumlarına ulaşmaları için asansörlü araçlarla hizmet verilmektedir. Bu hizmetten faydalanmak isteyenler, belirttikleri saatte evlerinden alınarak gidecekleri yerlere bırakılır ve dönüş saatlerinde bırakıldıkları yerden alınarak evlerine götürülürler.

Randevu için telefon numaraları: (0312) 273 38 37, (0312) 507 23 08

Daha detaylı bilgi için <https://www.ankara.bel.tr/sosyal-hizmetler/engelli-hizmetleri/engelliler-hizmet-ve-rehabilitasyon-merkezi>

Ayrıca, Ankara'da yaşayan ve ortopedik engeli bulunan, yürüme güçlüğü olan, toplu taşıma araçlarını kullanamayan engelli bireylere refakatçi eşliğinde ulaşım hizmeti verilmektedir. Bu hizmetten faydalanmak için BELPA'ya ait çağrı merkezi numaraları olan (0312) 985 00 65, (0312) 507 10 01 aranarak talepte bulunabilirsiniz. Daha detaylı bilgi için <https://www.bel-pa.com.tr/engelliler-hizmet-merkezi/>

İstanbul'da yaşayan ve toplu taşıma kullanamayacak durumda olan engelli ve yaşlı bireyler ALO 153'ü arayarak kamu kurumlarına (okul, hastane, banka, kaymakamlık, EKPS ve AÖF sınavlarına), alışveriş amaçlı gezilere, parklara, bahçelere ücretsiz ulaşım hizmetinden yararlanabilirler. Hizmetten faydalanmak için önceden arayıp rezervasyon yaptırmak gerekmektedir. Daha detaylı bilgi için <https://sosyalhizmetler.ibb.gov.tr/mudurlukdetay.aspx?ID=4>

Tekirdağ'da yaşayan toplu taşıma kullanamayacak durumda olan engelli ve yaşlı bireyler hastane, banka, sosyal etkinlik gibi gitmek istedikleri yer için 153 numaralı telefonu arayıp randevu talebinde bulunarak Tekirdağ Büyükşehir Belediyesi'nin "Engelli ve Yaşlı Hizmet Aracı" ile hizmetten faydalanabilirler. Daha detaylı bilgi için <https://www.tekirdag.bel.tr/haber/7804>

Engelli araç park kartı

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Engelli bireyler, engelli araç park kartı ile kendilerine ayrılmış olan park alanlarının tümünden istifade edebilirler.

Engelli araba park kartı edinmek için engelli bireyin kendisinin başvurması durumunda

- 2 adet vesikalık fotoğraf

-Nüfus cüzdanı fotokopisi

İşlemleri kişinin bakımını yapan kişi yapacak ise vekâlet belgesi ile

-İlçe Trafik Denetleme Amirlikleri Bürolarına başvuru yapılması gerekmektedir.

-Bu bürolardaki görevlilere engelli araç park kartı alınmak istendiği bildirilerek evraklar teslim edilmeli, başvuru formu doldurulmalı ve imzalanmalıdır.

-Bu işlemlerin ardından engelli bireylere engelli araç park kartları teslim edilir.

Detaylı bilgi için <https://www.engelli.com/engelli-arac-park-karti-nasil-alinir>

-Ücretsiz ya da İndirimli Şehirler Arası Toplu Ulaşım

Demiryolu

En az % 40 engelli olan bireyin kendisi, %50 ve üzeri oranında engellilik durumunda ise ağır engellinin kendisi ve bir refakatçisi engelli kartları olmak şartıyla şehirlerarası trenlerde ücretsiz seyahat edebilmektedir.

Engelli bireyler, engelli kimlik kartı ve nüfus kâğıdını gişede bilet alırken göstererek ve bir refakatçisi ile birlikte ücretsiz seyahat edebilir.

Bilgi almak için TCDD'nin engelsiz ulaşım sayfası incelenebilir

https://ebilet.tcddtasimacilik.gov.tr/view/eybis/gislade/int_contact_002.jsf?faces-redirect=true

İnternette tren bileti almak için <https://ebilet.tcddtasimacilik.gov.tr/view/eybis/tnmGenel/tcddWebContent.jsf>

Karayolu

Karayolu Taşıma Yönetmeliği gereğince en az %40 oranında engelli olduğunu belgeleyen kişilere yaş şartı aranmaksızın %40 oranına kadar indirim uygulanmaktadır. 20 koltuğa kadar olan taşıtlar için 1 kişiye % 40 indirim oranı, 20 koltuktan fazla koltuğa sahip taşıtlar için ise bu oran en fazla 2 kişiye uygulanır. Bunun dışındaki engelli kişilere ise % 30 indirim uygulanması zorunludur.

Karayolu Taşıma Yönetmeliği'nin ilgili maddesi hakkında daha detaylı bilgi edinin

[Engelli ve Yaşlı Hizmetleri Genel Müdürlüğü | Karayolu Taşıma Yönetmeliği \(aile.gov.tr\)](http://engelli.ve.yasli.hizmetleri.genel.mudurlugu.karayolu.tasima.yonemligi.aile.gov.tr)

Hava yolu

Engelli bireyler için belirlenmiş olan yöntemler hava yolu firmalarına göre farklılık gösterdiği için uçuş yapmadan önce seyahat şirketlerinden bilgi alınması daha sağlıklı olacaktır.

Havayolu ile seyahat edecek engelli veya hareket kabiliyeti kısıtlı kişilere yapılacak yardımlar ve diğer düzenlemeler hakkında daha detaylı bilgi edinin

<https://web.shgm.gov.tr/documents/sivilhavacilik/files/mevzuat/sektorel/talimatlar/SHT-ENGELSIZ.pdf>

Seyahat kartı başvurusu (Şehirlerarası)

Ücretsiz seyahat kartını almak için; engelli bireyler başvurularını Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığına bağlı aşağıdaki Aile ve Sosyal Politikalar İl Müdürlüklerine doğrudan yapabilirler.

Ankara İl Müdürlüğü İletişim Bilgileri: <https://www.aile.gov.tr/ankara/iletisim/>

Tekirdağ İl Müdürlüğü İletişim Bilgileri: <https://www.aile.gov.tr/tekirdag/iletisim/>

İstanbul İl Müdürlüğü İletişim Bilgileri: <https://www.aile.gov.tr/istanbul/iletisim/>

Ücretsiz veya indirimli seyahat kartları hakkında daha detaylı bilgi edinin

<https://www.aile.gov.tr/eyhgm/mevzuat/ulusal-mevzuat/yonemlikler/uccretsiz-veya-indirimli-seyahat-kartlari-yonemligi/>

- **Engelli Sürücü Belgesi**

Son düzenlemeler ile birlikte, engelli vatandaşlar H sınıfı ehliyet yerine **A ya da B sınıfı ehliyet (engelli sürücü belgesi)** almaya başlamışlardır.

Başvuru için gerekli belgeler:

-Tam teşekküllü bir devlet hastanesinden "Sürücü Sağlık Raporu",

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

-Tam teşekküllü bir devlet hastanesinden “B sınıfı engelli sürücü olabilir” ifadesinin yer aldığı “Engelli Sağlık Kurulu Raporu”, Bu iki rapor ile ehliyet kursuna başvuru yapabilirler.

Engelli sürücü adayı, ilk olarak yazılı ehliyet sınavına girer. Sonra, “Engelli Sağlık Kurulu Raporu”nda belirtilen donanıma sahip bir araç ile direksiyon eğitimi alır ve raporda belirtilen aparatların bulunduğu bir araç ile uygulama sınavına girer. İşitme engelli ve konuşma engelli sürücü adayları sınavlara bir uzman eşliğinde girerler.

-Eğer mevcutta engelli birey H sınıfı ehliyet kullanıcısı ise ehliyetini şartlara uygun bir şekilde göre A ya da B sınıfına çevirmesi gerekmektedir. Ehliyetlerin düzenlenmesi için gerekenler:

1. Yeniden sağlık raporu alınması
2. Raporla birlikte ehliyet değişimi için başvuruda bulunulması

-Daha önce B Sınıfı Sürücü Belgesi olan fakat bir kaza ya da hastalıktan dolayı engelli durumuna gelen bireyler yazılı sınava girmezler ve özel donanımlı araçlarla direksiyon sınavına girip B Sınıfı Engelli Sürücü Ehliyetlerini alabilirler.

Daha fazla bilgi için <https://istanbulism.saglik.gov.tr/TR-157201/engelli-raporu.html>
<https://www.ehliyetsinavsorulari.org/engelli-ehliyet-nasil-alinir/>
https://www.aile.gov.tr/media/94446/engelliler_icin_bilgilendirme_rehberi_2021.pdf

• Aranacak /İletişim Kurulacak Numara

-Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı çağrı merkezlerinden Alo 183 Sosyal Destek Hattı aracılığı ile aile, kadın, çocuk, engelli, yaşlı, şehit yakınları ile gaziler ve gazi yakınlarına yönelik hizmetlere ilişkin çağrılar değerlendirilerek rehberlik ve danışmanlık hizmeti sunulmaktadır.

-Ankara Belediyesi, Engelliler Hizmet ve Rehabilitasyon Merkezi: (0312) 273 38 37

-İstanbul Belediyesi Alo: 153-3-4 Engelli Ulaşım Servisi.

-Tekirdağ Belediyesi Engelli ve Yaşlı Hizmetleri Şube Müdürlüğü: 0850 459 3407

• İlgili Kaynaklar

Ücretsiz taşıma ve engellilerin sahip olduğu diğer haklar için İstanbul Büyükşehir Belediyesine ait şu kitapçığı inceleyebilirsiniz.

<https://saglik.ibb.istanbul/wp-content/uploads/2018/10/Engelli-Haklari-ve-Engellilere-Yonelik-Hizmetler-Kitapçigi.pdf>

Erişilebilir ulaşım hizmetleri hakkında daha detaylı bilgi için

<https://www.uab.gov.tr/uploads/pages/bakanlik-yayinlari/erisilebilir-ulasim-ve-iletisim.pdf>

SAĞLIK HİZMETLERİ

• Engellilerin Sağlık Hakları

-Engellilerin sağlık hizmeti alırken öncelik sıraları bulunmaktadır. Sağlık Bakanlığı kayıtlarında “öncelikli” kaydı bulunan engelliler kendilerine ayrılmış olan kontenjandan faydalanarak randevu alabilmektedirler. Bu hak röntgen, kan bağıışı, EKO, EKG, EMG gibi işlemler için de geçerlidir.

-Yardımcı araç-gereçler, tıbbi malzeme, sarf malzemeleri, ortez-protez gibi malzemelerin ödemeleri SGK tarafından yapılmaktadır.

-Hanede kişi başına düşen gelir miktarı asgari ücretin üçte birinden az olanlar, aldıkları tıbbi malzeme/ilâç/televi giderlerinin SGK ödemesi hariç tutarını bağılı oldukları İl/İlçe Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfına başvurarak talep edebilirler:

İstanbul Valiliği Sosyal Yardımlaşma Vakfı (0212) 512 05 26

Ankara Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfı (0312) 306 66 84

Tekirdağ Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfı (0282) 261 58 64

-Yetişkinler için engelli sağlık kurulu raporu, Sağlık Bakanlığının engelli raporu düzenlemeye yetkili gördüğü kamu hastanelerinden alınır. Süreç, kişinin veya vasisinin bu raporu düzenlemekle yetkili ve görevli hastaneye başvurmasıyla başlar.

Engelli sağlık kurulu raporu vermeye yetkili hastane listesi hakkında daha detaylı bilgi için

<https://khgmcalisanhaklaridb.saglik.gov.tr/Eklenti/31405/0/ckys-engelli-saglik-kurulu-raporu-vermeye-yetkili-hakem-hastane-listesi-19072019pdf.pdf>

• Sağlık Hizmetleri

Hastanede verilen sağlık hizmetleri

-Engel durumunu belgeleyen rapor alındığında engelli bireyin ihtiyacına göre devlet hastanelerinde fizik tedavi alınabilir. Fizik tedavi ve rehabilitasyon uygulamalarının kurumca ödenebilmesi için sağlık raporu; fiziksel tıp ve rehabilitasyon uzmanı ve/veya sağlık kurulu tarafından düzenlenmelidir.

-Ağız ve diş sağlığı merkez/hastanelerinde de muayene ve tedavi yaptırması mümkün olan hastalar için her türlü tedavi hizmeti verilmektedir. Bedensel veya zihinsel engeli bulunan hastalar için ameliyathane ortamında genel anestezi veya sedasyon altında anestezi uzmanı, anestezi teknisyeni ve diş hekimi eşliğinde gerekli tedavi hizmetleri yapılabilmektedir. Sağlık hizmetleri hakkında daha detaylı bilgi için <https://www.aile.gov.tr/sss/engelli-ve-yasli-hizmetleri-genel-mudurlugu/saglik-hizmetleri/>

Evde verilen sağlık hizmetleri-Evde sağlık hizmetleri, teşhis ve tedavi sonrası bakım sürecinde, yatağa bağımlı veya hareket kısıtlılığı olan ihtiyaç sahiplerine evinde muayene, tetkik, tahlil, tedavi, tıbbi bakım ve rehabilitasyonlarının sağlanması, hasta ve aile bireylerine sosyal ve psikolojik destek hizmetlerinin verilmesini içerir.

-Sağlık Bakanlığınca sunulmakta olup ücretsizdir.

-Evde sağlık hizmetinin sunulduğu alan sağlık kurum veya kuruluşunun bulunduğu il veya ilçenin belediye çevre alanı ile sınırlıdır.

Evde sağlık hizmetlerinden yararlanmak için izlenmesi gereken adımlar

1. Evde sağlık hizmeti almak isteyen engelliler veya aile bireyleri Sağlık Bakanlığı bünyesinde hizmet veren 444 38 33 (444-EV DE) numaralı Ulusal Çağrı Merkezini arayarak başvuru yapabilirler.
2. Çağrı merkezindeki görevli personel gerekli işlemleri başlatır. İlk görüşmeyi takiben Koordinasyon Merkezi'ndeki görevli sağlık personeli tarafından hizmet talep eden kişi ile görüşme yapılarak hasta ile ilgili hastanenin ekiplerine yönlendirilir.
3. Evde sağlık hizmeti alacak kişi hekim ve yardımcı sağlık personelinde oluşan ekip tarafından evinde ziyaret edilir. Hizmet alacak kişinin durumu ve sunulacak hizmet belirlenir. Hekim tarafından evde sağlık hizmeti alacak kişilerin varsa tedavisini planlayan diğer hekimler ile görüşerek yapılan görüş alışverişi sonrası evde sağlık hizmeti tedavi planı oluşturulur.
4. Evde sağlık ekibi, evde yapılması gereken işlemleri (basit diş çekimi, hareketli protez vb.) gerçekleştirir ve evde yapılamayan işlemler için (kanal tedavisi, komplike çekim, sabit protez vb.) hastaneye yönlendirir.

Evde sağlık hizmetleri hakkında daha detaylı bilgi için

<https://ankaraism.saglik.gov.tr/TR-151268/evde-saglik-hizmetleri.html>

• Bakım Hizmetleri

Günlük hayatını sürdürme sürecinde bakıma ihtiyaç duyan engelli bireylere sunulan kişisel bakım ve psiko-sosyal destek hizmetlerini kapsar.

-Resmi Yatılı Bakım ve Rehabilitasyon Merkezleri/Engelsiz Yaşam Merkezleri

Bedensel, zihinsel ve ruhsal engeli nedeni ile günlük hayatını idame edemeyen engelli bireyler herhangi bir gelirlerinin olup olmamasına bakılmaksızın bu merkezlerden ücretsiz olarak bakım hizmeti alabilirler.

Engel durumunu belgeleyen sağlık kurulu raporu ile Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler İl Müdürlüklerine, Sosyal Hizmet Merkezlerine ya da doğrudan Yatılı Bakım ve Rehabilitasyon Merkezlerine başvuru yapılabilir.

Umut Evleri

Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığının resmi bakım merkezlerinde bakım hizmeti alan engelli bireylerin sosyal hayata katılımlarını sağlamak için müstakil evlerde veya apartman dairelerinde yaşamaları ve toplum hayatına aktif katılımlarını amaçlayan Ev Tipi Sosyal Hizmet kapsamında değerlendirilebilecek bir uygulamadır. Bu amaçla resmi bakım merkezlerinde müstakil ev veya apartman dairelerinde en fazla 6 kapasiteli olarak hizmete açılan ek ünitelerdir.

Umut Evleri ile ilgili yasal mevzuata ilişkin detaylı bilgi için

<https://www.aile.gov.tr/uploads/eyhgm/uploads/pages/yonergeler/engelli-bireylere-yonelik-umut-evleri-yonergesi.pdf>

Gündüz bakım merkezleri

Bu merkezlerde engelli bireylerin yanı sıra ailelerinin de gün içerisinde kendilerine vakit ayırıp sosyal hayata katılımlarını sağlamak için engelli bireylere tam veya yarı zamanlı olarak bakım hizmeti sunulur. Bu amaçla gündüz bakım merkezlerinde engelli bireyin öz bakım ihtiyaçları karşılanırken aynı zamanda toplumsal hayata katılımlarını sağlamak üzere eğitim, sosyal, kültürel ve sportif faaliyetler de yürütülmektedir. Bu hizmetten yararlanabilmek için hizmet alacak olan engelli bireye ait engelli sağlık kurulu raporu ile Aile ve Sosyal Hizmetler İl Müdürlüklerine, Sosyal Hizmet Merkezlerine ya da doğrudan Gündüz Bakım Merkezlerine başvuru yapılabilir.

Geçici misafir bakım hizmeti

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Evde bakım desteği alan ve diğer tüm engelli bireylerin ailelerinin yıl içerisinde hac, umre veya sağlık gibi çeşitli nedenlerle engelli yakınlarından geçici süreyle ayrı kalacak olmaları durumunda engelli bireyler için Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığının yatılı kuruluşlarında sunulan geçici bir bakım hizmetidir. Bu hizmetten yararlanmak isteyenler Aile ve Sosyal Hizmetler İl Müdürlüklerine, Sosyal Hizmet Merkezlerine ya da doğrudan o ilde bulunan Resmi Bakım ve Rehabilitasyon Merkezlerine başvurabilirler.

-Özel Bakım Merkezleri

Bu merkezlerden hizmet alabilmek için Aile ve Sosyal Hizmetler İl Müdürlüklerine ve Sosyal Hizmet Merkezlerine başvuru yapılabilir. Özel bakım merkezlerinden "Ücreti Bakanlık Tarafından Karşılanan Engelli" statüsünde hizmet alınabilmesi için

1. hizmet alacak olan engelli bireye ait engelli sağlık kurulu raporunda 'ağır engelli' ya da 'tam bağımlı engelli birey' ibaresinin yer alması,
2. her türlü gelirler toplamı esas alınmak suretiyle hane içinde kişi başına düşen ortalama aylık gelir tutarı, asgarî ücretin aylık net tutarının 2/3'ünden az olması gerekmektedir.

Bu statüde merkeze yerleştirilen engelli bireylerin tüm giderleri (bakım ücreti ödemesi, harçlık, giyim yardımı) Bakanlık tarafından karşılanmaktadır.

Bakım merkezleri ve sunulan hizmetlerle ilgili daha detaylı bilgi için

<https://www.aile.gov.tr/sss/engelli-ve-yasli-hizmetleri-genel-mudurlugu/engelli-bakim-hizmeti/>

• Aranacak/İletişim Kurulacak Numara

Sorularınız için her gün ve her saat hizmet veren çağrı merkezine 183 ve 184'ü ücretsiz olarak arayarak ulaşabilirsiniz.

-İstanbul Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler İl Müdürlüğü Tel No: (0212) 511 42 75

-İstanbul/ İstanbul Engelliler Mesleki Eğitim ve Rehabilitasyon Merkezi (Aile Danışma Merkezi) Tel No: 0 212 661 89 00

-Ankara/ Ankara Şereflikoçhisar Rehabilitasyon Merkezleri Tel No: 0312 687 94 64

-Tekirdağ İl Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Müdürlüğü Tel No: 0 (282) 261 12 88

• İlgili Kaynaklar

Yetişkinler için Engellilik Değerlendirmesi Yönetmeliği

Bu yönetmelik, "Yetişkinler için Engelli Sağlık Kurulu Raporu" ve "Yetişkinler için Terör, Kaza ve Yaralanma Nedeniyle Durumu Bildiren Sağlık Kurulu Raporu"nu alma amacına hizmet eder. Rapor verebilecek yetkili sağlık kurum ve kuruluşlarının belirlenmesine ilişkin usul ve esasları belirlemek; derecelendirme, sınıflandırma ve tanımlamaların gerekli olduğu alanlarda engellilere yönelik ortak bir uygulama geliştirmektir.

Yetişkinler için engellilik değerlendirme yönetmeliğiyle ilgili daha detaylı bilgi için

<https://kms.kaysis.gov.tr/Home/Goster/149331>

TOOLS4BRAIN (Beyin için Araçlar)

Avrupa Birliği Erasmus + Programı kapsamında yürütülmüş bir projedir. Proje kapsamında travmatik beyin hasarlı olan bireylerin bakıcılığını üstlenen kişiler için bir rehber hazırlanmıştır.

Proje kapsamında geliştirilen rehber hakkında daha detaylı bilgi için <http://bosev.org/wp-content/uploads/2020/07/T%C3%BCrk%C3%A7e-TOOLS4BRAIN-Kitap%C3%A7%C4%B1k.pdf>

Proje kapsamında geliştirilen politika önerileri ve iyi uygulama örnekleri hakkında daha detaylı bilgi için

<http://bosev.org/wp-content/uploads/2020/09/T%C3%BCrk%C3%A7e-Politika-%C3%96nerileri.pdf>

EĞİTİM

• Engellilerin Eğitim Hakkı

Anayasa

Türkiye'de engellilerin eğitim hakkı öncelikle Anayasa ile teminat altına alınmıştır. Nitekim Anayasa'nın 42.maddesindeki "Kimse, eğitim ve öğrenim hakkından yoksun bırakılamaz." ve "... Devlet, durumları sebebiyle özel eğitime ihtiyacı olanları topluma yararlı kılacak tedbirleri alır" gibi ibareler bunu göstermektedir.

Detaylı bilgi için

<https://www.anayasa.gen.tr/1982ay.htm>

Engelliler Hakkında Kanun

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

(Md.15) “Hiçbir gerekçeyle engellilerin eğitim alması engellenemez. Engelli çocuklara, gençlere ve yetişkinlere özel durumları ve farklılıkları dikkate alınarak, bütünleştirilmiş ortamlarda ve engelli olmayanlarla eşit eğitim imkânı sağlanır.” Bu görev Milli Eğitim Bakanlığına verilmiştir.

Detaylı bilgi için <https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.5378.pdf>

MEB Hayat Boyu Öğrenme Kurumları Yönetmeliği

Bireyin bilgi, beceri ve yetkinliklerini geliştirmek amacıyla halk eğitim merkezlerinde ücretsiz olarak verilen mesleki ve kişisel gelişim kursları hayat boyu öğrenme (örgün eğitimin dışında hayatı boyunca katıldığı her türlü öğrenme etkinlikleri) programı kapsamındadır. Detaylı bilgi için

<https://www.mevzuat.gov.tr/File/GeneratePdf?mevzuatNo=24507&mevzuatTur=KurumVeKurulusYonetmeliği&mevzuatTerTip=5>

- **Engelli Bireylere Yönelik Sınav Uygulamaları**

Engelli Bireylere Yönelik Sınav Uygulamalarında ve Engelli Kontenjanında Aranacak Sağlık Şartlarına Dair Yönetmelik (8 Mart 2022)

Okuyucu ve/veya işaretleyici veya büyük puntolu soru kitapçığı yardımı, ek süre yardımı, engelliler için ayrılmış salonda sınava alınma, geçici engeli olanlar vb. durumlar için düzenlemeler yapılmıştır.

Detaylı bilgi için <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2022/03/20220308-13.htm>

MEB tarafından yapılan Açık Öğretim Lisesi sınavlarında

Eğitim hayatı yarıda kalan engelli bireyler Halk Eğitim Merkezlerinde bulunan Açık Lise bürolarına başvurarak eğitimlerini tamamlayabilmektedirler. Buna göre

Görme engelli öğrenciler

-Görme kabiliyetini tamamen kaybetmiş veya doğuştan görme engelli olanlar tek kişilik sınıflarda okuyucu ve kodlayıcı eşliğinde sınava girerler.

-Ders kitapları(notları) istenmesi halinde seslendirilmiş olarak (CD) adreslerine gönderilir.

CD İstemek İçin İletişim Bilgileri

e-posta : cogaltim@meb.gov.tr

Telefon : 0 312 296 9424

İşitme ve zihinsel engelli öğrenciler

%40 ve üzerinde işitme kaybı ve zihinsel engeli olan öğrenciler istemeleri halinde (raporları ile birlikte başvurmaları gerekir) yabancı dil derslerinden muaf olurlar.

Yatarak tedavi görenler / yatağa bağımlı olanlar

Heyet raporunda “yatarak tedavi görüyor” veya “evde sınav hizmeti alması uygundur” ibaresi olanlar evde ya da hastanede sınav hizmeti alırlar.

MEB Açık öğretim lisesi diğer sınav ek hizmetleri hakkında daha detaylı bilgi için

<https://aol.meb.gov.tr/index.php?q=node/222>

YÖK sınavları

Engelli/sağlık sorunu olan adayların “Engelli Salonlarında” sınava alınabilmeleri için bir üniversite veya devlet hastanesinden alacakları

1) Engelli Sağlık Kurulu Raporu / Sağlık raporlarının onaylı bir örneğini

2) Sağlık/Engel Bilgi Formunu

3) Sağlık/engel durumlarını belirten dilekçelerini

4) Aday Başvuru Kayıt Bilgilerinin bir fotokopisini

başvuru süresi içerisinde ÖSYM’ye ulaştırmaları gerekmektedir. Bir üniversite veya devlet hastanesinden alınmayan raporlar kabul edilmez.

Detaylı bilgi için https://engelsiz.yok.gov.tr/Documents/SinavUygulamalari/sinav_uygulamalari.pdf

- **Eğitim Olanakları**

-Yüksek Öğretim

12 yıllık zorunlu öğretimi tamamlayan her öğrenci ÖSYM sınavına girerek üniversite eğitimi alabilir.

Ayrıca sadece özel yetenek sınavı ile öğrenci alan programlar için geçerli olmak üzere ÖSYM sınav kılavuzunda yayımlanan her bir programın kontenjanının:

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

- %10'u engelli öğrenciler için ayrılmasına
- Kontenjanı 10'un altında olan programlar için başvuru olması durumunda kılavuzda yayımlanan kontenjana ek olarak 1 engelli öğrenci kontenjanı ayrılmasına
- Özel yetenek sınavını kazanan, ancak engelli öğrenciler için ayrılan kontenjana yerleşemeyen adayların engelli kontenjanı için yedek öğrenci olarak belirlenmesine,
- İlgili programa başvuran engelli öğrenci kontenjanının ayrılan kontenjandan fazla olması durumunda, özel yetenek sınavını kazanan ancak ayrılan kontenjana yerleşemeyen adayların, ÖSYS puanının değerlendirmeye katılan diğer öğrenciler ile birlikte ÖSYS puanlaması dâhil edilerek değerlendirmeye tabi tutulmasına karar verilmiştir.

Engelli Öğrencilerin diğer hakları ve daha detaylı bilgi için: <https://engelsiz.yok.gov.tr/>

-Diğer Kamu Kurumları

MEB Hayat Boyu Öğrenme Genel Müdürlüğü

Hayat Boyu Öğrenme Portalı, güncel öğrenme ve çalışma fırsatlarının yanı sıra bireylerin mesleki ve kişisel gelişim ihtiyaçlarına yönelik rehberlik bilgileri de sunar. MEB ve İŞKUR'un yanı sıra diğer kamu ve özel kuruluşların sunduğu eğitim ve iş olanaklarına bu portaldan ulaşılabilir. Temel eğitimden yüksek öğretime, yaygın eğitimden uzaktan öğrenmeye tüm öğrenme fırsatları konusunda bilgi sunulan Hayat boyu Öğrenme Portalı hakkında daha detaylı bilgi için [Hayat Boyu Öğrenme Portalı \(meb.gov.tr\)](http://Hayat.Boyu.Oğrenme.Portalı(meb.gov.tr))

Örneğin, Halk eğitimi merkezlerinde, görme, işitme, zihinsel ve bedensel engelli bireylerin katılabileceği kurslar bulunmaktadır. Örgün eğitim çağı dışına çıkan bireyler engelli raporu ile halk eğitimi merkezlerine başvurdukları takdirde sayı sınırı gözetmeksizin bu bireylere yönelik kurslar açılabilir.

E-devlet şifresi ile <https://e-yaygin.meb.gov.tr/> adresine giriş yapılarak kurs listesine ve en yakın Halk Eğitim Merkezi Müdürlüğü'nün listesine ulaşılabilir.

Belediyeler

İstanbul Büyükşehir Belediyesi'ne ait eğitim hizmetleri için <https://sosyalhizmetler.ibb.gov.tr/mudurlukdetay.aspx?ID=4>

Ankara Büyükşehir Belediyesi'nde görme engelliler için eğitim ve teknoloji merkezi bulunmaktadır. Detaylı bilgi için:

<https://www.ankara.bel.tr/sosyal-hizmetler/engelli-hizmetleri/buyuksehir-belediyesi-gorme-engelliler-egitim-ve-teknoloji-merkezi>

Tekirdağ Büyükşehir Belediyesi'nde Hayat Boyu Öğrenme Şube Müdürlüğü'nde meslek edindirme kursları verilmektedir.

<https://temek.tekirdag.bel.tr/branslar>

• İlgili Kaynaklar

Engelsiz Üniversite Ödülleri

Engelli bireylerin üniversite kampüsü içerisindeki faaliyetlere tam, etkin ve eşit katılımını sağlamak amacıyla gerçekleştirilen çalışmaların tespiti sonucunda YÖK tarafından "**Engelsiz Üniversite Bayrak Ödülleri**" verilmektedir. Bu ödüllerle aynı zamanda kamuoyunda farkındalık oluşturulması da amaçlanmaktadır. Mekânda erişilebilirlik için turuncu bayrak, eğitimde erişilebilirlik için yeşil bayrak, sosyo-kültürel faaliyetlere erişilebilirlik için mavi bayrak verilmektedir. Ayrıca farklı engelli grupları için programlarını erişilebilir kılan üniversitelerin ilgili programlarına "Engelsiz Program Nişanı" verilmektedir.

Daha detaylı bilgi için

<https://engelsiz.yok.gov.tr/DuyuruBelgeleri/2021/engelsiz-universite-odulleri-2021-2022-yk-karari.pdf>

Başvurular için

<https://engelsiz.yok.gov.tr/Sayfalar/duyurular/engelsiz-universite-odulleri-ve-program-nisani-basvurulari.aspx>

İstanbul Üniversitesi Engelliler Uygulama ve Araştırma Merkezi

İstanbul Üniversitesi Engelliler Uygulama ve Araştırma Merkezi (ENUYGAR), 2003 yılında İstanbul Üniversitesi Rektörlüğü bünyesinde kurulmuştur. Merkezde engellilik olgusunu hak temelli bir şekilde ele alarak özel gereksinimli öğrencilerin akademik ve sosyal yaşamlarını kolaylaştırmak hedeflenmektedir.

Bilgi almak için <https://enuygar.istanbul.edu.tr/tr/>

Ege Üniversitesi Erişilebilir Bilgilendirme ve Yönlendirme Asistanı Uygulaması

Bu uygulama altyapısıyla Ege Üniversitesi öğrencilerinin insan sesini tanıma teknolojisiyle ege.edu.tr içeriklerine kolayca

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

ulaşması amaçlanmıştır.

Programı kullanmak için

[https://engelsizege.ege.edu.tr/tr-10401/eba_\(engelsiz_bilgilendirme_asistansi_projesi\).html](https://engelsizege.ege.edu.tr/tr-10401/eba_(engelsiz_bilgilendirme_asistansi_projesi).html)

İSTİHDAM

• Engelli Bireylerin Çalışma Yaşamındaki Hakları

İşyerlerindeki Engelli Kotası

4857 sayılı Türk İş Kanunu'na göre tüm vücut fonksiyonlarının en az % 40'ını kaybetmiş olması ve bu durumun sağlık kurulu raporu ile belgelenmesi gerekmektedir.

Elli ya da daha fazla kişi çalıştıran iş yerleri, özel işyerleri için % 3 oranında, kamu kuruluşları için ise % 4 oranında engelli birey çalıştırmak zorundadır.

Engelli kotası hakkında daha fazla bilgi edinin <https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.4857-20140910.pdf>

Engelli bireyler sağlık kurulu raporunda çalıştırılmayacakları belirtilen iş kollarında çalıştırılmazlar. Ulusal işe yerleştirme hizmetleri üzerine düzenleme hakkında daha fazla bilgi edinin

<https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuat?MevzuatNo=13013&MevzuatTur=7&MevzuatTertip=5>

Mazeret izni

Devlet memurları, en az % 70 oranında engelli ya da süregelen hastalığı olan çocuğunun hastalanması durumunda hastalık raporuna dayalı olarak bir yıl içinde toptan veya bölümler hâlinde on güne kadar mazeret izni alabilirler.

Mazeret izni hakkında daha fazla bilgi edinin

<https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuat?MevzuatNo=657&MevzuatTur=1&MevzuatTertip=5>

Mesleki rehabilitasyon

Mesleki rehabilitasyon bir hastalık veya sakatlık sonrası işe dönme konusundaki zorlukları aşma sürecidir. Fizyoterapi, ergoterapi, sosyal rehabilitasyon, mesleki eğitim ve mesleki rehberlik özel mesleki rehabilitasyon merkezlerinde hizmet olarak sunulmaktadır.

Başvurmak için engellilik oranının en az % 40 olması, yaşının 15 üzerinde olması ve İŞKUR'a kayıtlı olunmalıdır.

Merkezler hakkında daha fazla bilgi edinin

<https://www.mevzuat.gov.tr/anasayfa/MevzuatFihristDetayIframe?MevzuatTur=7&MevzuatNo=10243&MevzuatTertip=5>

İş kazası veya meslek hastalığı sebebiyle doğan haklar

İş kazası sigortası kapsamında bir birey geçici iş göremezlik ödeneği, kalıcı iş göremezlik ödeneği, ölüm geliri, evlilik ödeneği ve cenaze ödeneği yardımı alabilir.

Bu haklar hakkında daha fazla bilgi edinin <https://www.sgk.gov.tr/Content/Post/7b0b48c6-ceba-472b-8011-c4a9b3125133/Is-Kazasi-2022-07-21-09-56-51>

Erken emeklilik

Bir engelli bireyin eğer % 40'ı aşan bir engeli bulunuyorsa erken emekli olabilmek için sosyal güvenlik kurumuna başvurabilir. Engelli bir çocuğun çalışan annesi belirli koşullar altında erken emeklilik hakkından yararlanabilirler.

Erken emeklilik hakkında daha fazla bilgi edinin <https://www.aile.gov.tr/ss/engelli-ve-yasli-hizmetleri-genel-mudurlugu/calisan-engellilerin-erken-emekliligi-ve-malulen-emekliligi/>

Engelli bireylerin diğer hakları

Engelli devlet memurlarına eğer istemezler ise gece vardiyası verilemez. Dahası engelli bir çocuğu olan devlet memurları da aynı haktan yararlanabilirler.

Bu haklar hakkında daha fazla bilgi edinin <https://www.aile.gov.tr/ss/engelli-ve-yasli-hizmetleri-genel-mudurlugu/engelli-calisanlara-ve-engelli-yakini-bulun-an-calisanlara-taninan-diger-haklar/>

• İstihdam ve Girişimcilik Fırsatları

İŞKUR (Türkiye İş Kurumu)

İŞKUR'a kayıt yaptırarak iş arayan engelli bireyler için iş ve meslek danışmanlığı hizmetleri sağlanmaktadır. Mesleki niteliklerini artırmak için kurs veya işbaşı eğitim programlarına yönlendirilmekte, durumlarına uygun işlere yerleştirilmeye çalışılmaktadırlar. Ayrıca kendi işlerini kurmaya teşvik edilmektedirler.

İŞKUR hakkında daha fazla bilgi edinin <https://www.iskur.gov.tr/isveren/engelli-istihdami/>

İŞKUR'un engellilerin kendi işlerini kurabilmeleri için hibe destek projeleri

Engelli bireyler önce geçimlerini sağlamak, ardından da ek istihdam yaratmak amacıyla bu projelere başvurabilmektedirler. Başvurular e-devlet sistemi üzerinden yapılabilmektedir.

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Hibe destek projeleri hakkında daha fazla bilgi edinin

<https://www.iskur.gov.tr/is-arayan/aktif-igucu-programlari/engelli-ve-eski-hukumlu-projeleri/>

Engelli bireyler için mesleki eğitim ve rehabilitasyon projeleri

Tüzel kişiler, mesleki eğitim ve mesleki rehabilitasyon kursları yoluyla engellilerin işgücü piyasasına entegrasyonunu sağlayan projeler sunabilirler.

Projeler ile ilgili daha fazla bilgi edinin

<https://www.iskur.gov.tr/is-arayan/aktif-igucu-programlari/engelli-ve-eski-hukumlu-projeleri/>

Engelliler için iş koçluğu

İş danışmanlığı hizmetleri arasında şunlar bulunur: İş arama becerileri ve mülakat teknikleri eğitimi, mesleki rehberlik, aktif iş gücü programlarına yönlendirme, başvuruya açık işler hakkında bilgilendirme, özel ve kamu kuruluşlarında işe yerleştirme. **İş danışmanlığı** hakkında daha fazla bilgi edinin

<https://www.iskur.gov.tr/is-arayan/is-ve-meslek-danismanligi/engelli-is-koclugu/>

Korumalı işyerleri (Korunaklı atölyeler)

Bu işyerleri teknik ve finansal olarak devlet tarafından desteklenen yerlerdir. Çalışma ortamı zihinsel engelliler ve ruhsal sağlık sorunları yaşayan kişilere mesleki rehabilitasyon sağlamak için devlet tarafından özel olarak düzenlenmiştir.

Korumalı işyerleri hakkında daha fazla bilgi edinin

<https://www.aile.gov.tr/eyhgm/mevzuat/ulusal-mevzuat/yonetmelikler/korumali-isyerleri-hakkinda-yonetmelik/>

İstanbul Büyükşehir Belediyesi Engelliler Müdürlüğü

İş hayatına katılım sağlamak isteyen % 40 ve üzeri oranında engelli ve engelli sağlık kurulu raporuna sahip bir bireyin istihdam hizmetinden yararlanmak için İSEM engelli otomasyonuna kayıtlı olması gerekmektedir. Bu merkezde engellinin fiziksel ve psikososyal özellikleri dikkate alınarak kendisine uygun iş olanakları araştırılır ve işverenler ile iletişime geçilerek taraflar görüşme için bir araya getirilir. Belediye hizmetleri hakkında daha fazla bilgi edinmek için

<https://saglik.ibb.istanbul/wp-content/uploads/2018/10/Engelli-Haklari-ve-Engellilere-Yonelik-Hizmetler-Kitapcigi.pdf>

- **Aranacak /İletişim Kurulacak Numara**

İş hayatıyla ilgili sorunlarınız için Alo 170'i arayabilirsiniz.

- **İlgili Kaynaklar**

Engelli kamu personel seçme sınavı ve engellilerin devlet memurluğuna alınmaları hakkında yönetmelik

Bu yönetmelik engelli kamu personel seçme sınavı, kura ve yerleştirme işlemleri gibi birtakım işlemler ile ilgilidir. Engelli adaylar EKPS ve kura sonucuna göre istihdam edilirler.

Yönetmelik hakkında daha fazla bilgi edinin

<https://www.aile.gov.tr/eyhgm/mevzuat/ulusal-mevzuat/yonetmelikler/engelli-kamu-personel-secme-sinavi-ve-engellilerin-devlet-memurluguna-alinmalari-hakkinda-yonetmelik/>

Mesleki rehabilitasyon

İşe geri dönmek sonradan engelli olan birçok birey için bir hedeftir. Engelli bireylerin bireysel, kurumsal ve sosyal zorlukları aşması için Türkiye'de sunulan mesleki rehabilitasyon hizmetlerinin değerlendirildiği çalışmaya

<https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/667776> adresinden ulaşabilirsiniz.

Engellilere yönelik istihdam faaliyetleri

Türkiye'de engellilerin işgücü piyasasına kazandırılmaları kapsamında ilgili kurum/kuruluşlarca yürütülen mesleki eğitim ve istihdam faaliyetlerinin değerlendirildiği çalışmaya [1129276 \(dergipark.org.tr\)](https://www.dergipark.org.tr) adresinden ulaşabilirsiniz.

Ready Women projesi AB tarafından finanse edilen bir projedir. Bu proje, fiziksel ve duyuşsal engelli kadınların niteliklerini, istihdam edilebilirliklerini ve iş gücü piyasasına katılımlarını geliştirmeleri için eğitim faaliyetleri yoluyla yeni fırsatlar ve yenilikçi araçlar sağlar. Proje hakkında daha fazla bilgi edinin

<https://www.readywomentraining.eu/tr/start-tr>

FİNANSAL YARDIM

- **Engellilerin Mali Hakları**

2022 sayılı kanun kapsamında engellilere aylık bağlanmasıyla ilgili kanun hakkında daha detaylı bilgi için

<https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.2022.pdf>

- **Engellilerin Yararlandığı Nakdi Yardımlar**

Engellilere sağlanan finansal imkânlar üç başlık altında sınıflandırılabilir: Engelli Aylığı (2022), Muhtaçlık Aylığı, Evde Bakım

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Desteği**-Engelli Aylığı**

Sağlık raporu ile engel durumu belgelenen, sosyal güvenlik kurumlarından (SSK, Bağ-Kur, Emekli Sandığı) hiçbirine tabi olmayan ve muhtaçlığı ilgili Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfı (SYDV) tarafından belgelenen kişiler içindir. 18 yaşından büyük engellilere ya da 18 yaşını tamamlamamış engelli yakını bulunan Türk vatandaşlarına verilir. Bu koşulları taşıyanlar buldukları yerdeki Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfına başvuru yaparak aylık bağlanmasını talep edebilirler. Buna göre bağlanan engelli aylıkları

-% 40-69 arası engelli aylığı

-% 70 ve üzeri engelli aylığı

-18 yaş altı engelli yakını aylığı

Engelli aylığına başvurmak için gereken koşullar

1. Engelli sağlık kurulu raporu (20.02.2020 tarihi sonrası sağlık kurulu raporları elektronik olarak temin edildiğinden bu tarihten sonra düzenlenmiş raporlar talep edilmemektedir)
2. Engellilik durumunun en az % 40 olması
3. Engellinin 18 yaşından büyük ve 65 yaşından küçük olması
4. 18 yaş altı engelli yakını aylığı başvurularında; engelli sağlık kurulu raporunun yanında, başvuran kişi engellinin anne ya da babası değilse vesayet belgesi
5. 65 yaşından büyük ise engellilik oranının en az % 70 olması
6. Engellinin çalışmaması veya emekli olmaması, nafaka bağlanmamış veya bağlanabilecek durumda olmaması
7. Hanenin toplam gelirinin (menkul-gayrimenkul), hanede ikamet eden kişi sayısına bölündüğünde ortaya çıkan tutarın net asgari ücretin üçte birini geçmemesi

2022 sayılı kanun kapsamındaki engelli ve yaşlı aylıklarıyla ilgili daha detaylı bilgi için

<https://www.aile.gov.tr/sss/sosyal-yardimlar-genel-mudurlugu/2022-kanun-kapsaminda-yurutulen-ayliklar/>

-Muhtaç Aylığı

Engelli bireylere "Vakıflar Yönetmeliği" hükümleri gereğince muhtaç aylığı

bağlanabilmektedir. Muhtaçlık aylığı Vakıflar Genel Müdürlüğü tarafından ödenmektedir.

Muhtaç aylığına başvurmak için gereken koşullar

1. Engellilik durumunun % 40 ve üzeri olması
2. Sosyal güvencesinin olmaması
3. Herhangi bir gelir veya aylığının bulunmaması
4. Gelir getirici taşınır ve taşınmaz malının bulunmaması
5. Mahkeme kararı veya kanunla bakım altına alınmamış olması

Yukarıdaki şartları yerine getirenler başvuru formunu doldurup imzaladıktan sonra engel durumunu belirten sağlık kurulu raporunu ekleyip, ikamet ettikleri ilin bağlı olduğu Vakıflar Bölge Müdürlüğüne şahsen veya posta yoluyla göndererek başvuru yapabilirler.

Muhtaç aylığı ile ilgili daha detaylı bilgi için <https://www.vgm.gov.tr/faaliyetler/hayir-hizmetleri/muhtac-ayligi>

Muhtaç aylığı başvuru formu için https://cdn.vgm.gov.tr/genelicerik/genelicerik_225_260519/maebf122021.pdf

-Evde Bakım Desteği

Engelli sağlık kurulu raporunda "Ağır Engelli" ibaresi bulunan ve başka bir birey olmadan kendi bakımını üstlenemeyecek kişilerin bakımını üstlenen kişilere Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler İl Müdürlüğü tarafından ödenen ücrettir. Bu destek engelli bireylerin kendisine değil, bakımını üstlenen akrabası, vasisi gibi üçüncü kişilere verilir.

Evde bakım desteğine başvurmak için gereken koşullar

1. Her ne ad altında olursa olsun aylık gelir tutarının hanede yaşayan bireylere bölümünde kişi başına düşen gelirin bir aylık net asgari ücretin 2/3'ünden az olduğunun gelir testi raporu ile tespit edilmesi
2. Engellinin heyet raporu düzenleyen hastanelerden alacağı engelli sağlık kurulu raporunun ağır engelli bölümünde "Evet" ibaresinin bulunması
3. Engelli bireyin başka birinin yardımı olmadan yaşamını sürdüremeyecek şekilde bakıma muhtaç olması gerektiğinin bakım kurulu raporu ile belirlenmesi,

Evde bakım desteği alabilmek için engellinin ikamet ettiği yerdeki Aile ve Sosyal Hizmetler İl Müdürlüğüne veya Sosyal

Hizmet Merkez Müdürlüklerine başvurması gerekmektedir. Müdürlük bulunmayan yerlerde Kaymakamlıklara başvuru yapılabilir.

Evde bakım desteği ile ilgili daha detaylı bilgi için

<https://www.aile.gov.tr/sss/engelli-ve-yasli-hizmetleri-genel-mudurlugu/sosyal-yardimlar/>

- **Engellilere yönelik vergi indirimleri**

- **-Gelir Vergisi İndirimi**

193 sayılı Gelir Vergisi Kanunu'nun 31. maddesinde belirtildiği üzere engelli bireyler vergi avantajından yararlanabilirler. Engellilik indirimi, çalışma gücü kaybı olanların ücret ve/veya kazançlarına ve belirlenen engellilik derecelerine göre yapılmaktadır.

Buna göre çalışma gücünün

- asgari % 80'ini kaybetmiş bulunanlar birinci derece engelli,
- asgari % 60'ını kaybetmiş bulunanlar ikinci derece engelli,
- asgari % 40'ını kaybetmiş bulunanlar ise üçüncü derece engelli sayılmaktadır.

Söz konusu engelli vergi indirimi tutarları, çalışanın vergiye tabi brüt ücretinden düşülecek tutarlardır.

Örneğin; 2022 yılı için aylık vergi indirimi tutarları;

- Birinci derece engelliler için aylık 2.000 TL
- İkinci derece engelliler için aylık 1.170 TL
- Üçüncü derece engelliler içinse aylık 500 TL

olarak uygulanmaktadır. Daha fazla bilgi için <https://www.isvesosyalguvenlik.com/engelli-vergi-indirimi-nasil-uygulanir-calisana-faydasi-nedir/>

Gelir vergisi indirimi için başvuru hakkı olanlar

Gelir Vergisi Kanunu'na göre;

- Engelli ücretli ve memur
- Bakmakla yükümlü olduğu engelli kişi bulunan ücretli ve memur
- Engelli serbest meslek erbabı
- Bakmakla yükümlü olduğu engelli kişi bulunan serbest meslek erbabı
- Basit usulde vergilendirilenlerden tüccar ve ücretli durumuna girmeksizin imalat, tamirat ve küçük sanat işleri ile uğraşan (ilk madde ve yardımcı malzeme müşteriye ait olarak faaliyet gösteren terzi, tamirci, marangoz vb) engelliler

Daha fazla bilgi için <https://ivdb.gib.gov.tr/engelli-vergi-indirimi>

Gelir vergisi indirimi için başvuru belgeleri ve merkezleri

Nüfus kağıdı örneği, çalıştığı işyerinden alacağı hizmet erbabı olduğunu gösterir belge ve bir dilekçe ile

- Vergi Dairesi Başkanlığı olan illerde ilgili Grup Müdürlüğüne
- Vergi Dairesi Başkanlığı olmayan illerde ise Defterdarlıklara (Gelir Müdürlüğüne)
- Bağımsız Vergi Dairesi bulunan ilçelerde Vergi Dairesi Müdürlüğüne
- Vergi Dairesi bulunmayan ilçelerde ise Mal müdürlüklerine başvurabilirler.

-Gümrük Vergisi İndirimi

Görme engelliler dışındaki malul ve engellilerin hayatlarını idame ettirmesi için kişisel kullanımlarına mahsus özel surette imal edilmiş olup, engelli kişilerin bizzat kendileri tarafından veya engelli kişilere yardım sağlanması amacıyla yönelik olarak vakıflar ve kamu yararına çalışan dernekler ile resmi kurumlara karşılıksız gönderilen ve ücretsiz dağıtılmak üzere belirtilen dernek, vakıf ve resmi kurumlar tarafından serbest dolaşıma sokulan motorlu veya motorsuz koltuk, bisiklet ve diğer eşyaya gümrük vergilerinden muafiyet tanınır. Daha detaylı bilgi için <https://www.engellilerkonfederasyonu.org.tr/wp-content/uploads/2020/04/Engelliler-%C4%B0%C3%A7in-Vergi-Rehberi.pdf>

Engelli kişilere tanınan vergi muafiyetinden faydalanılarak otomobil ithal etme koşullarına ve aranan şartlara ilişkin daha detaylı bilgiye için <https://gumrukrehberi.gov.tr/kategori/bireysel-slemler/engelli-kisiler-cin-arac-rehberi>
<https://ticaret.gov.tr/gumruk-islemleri/sikca-sorulan-sorular/bireysel/engelli-kisilere-taninan-muafiyetler>

- Yurt İçinden Alınan Taşıtlarda Sağlanan Özel Tüketim Vergisi Muafiyeti

Engellilik oranının % 90 ve üzerinde olduğunu, yetkili sağlık kurumlarından (hastanelerden) alınan “engelli sağlık kurulu raporu” ile belgeleyen malul ve engelliler ÖTV’den muafır. Daha detaylı bilgi için <https://www.aile.gov.tr/sss/engelli-ve-yasli-hizmetleri-genel-mudurlugu/engelliler-icin-motorlu-tasit-aliminda-sunulan-hizmet-ve-muafiyetler>

-Motorlu Taşııt Alımında Vergi Muafiyeti

Engellilik dereceleri % 90 ve daha fazla olan malul ve engellilerin adlarına kayıtlı taşııtları ile diğeri malul ve engellilerin özel tertibatlı taşııtları motorlu taşııtlar vergisinden muafır.

Engelli vatandaşlarımıza yönelik olarak Gelir Vergisi, Gümrük Vergisi, Özel Tüketim Vergisi, Motorlu Taşııtlar Vergisi, Katma Değeri Vergisi ve Emlak Vergisi Kanunlarında düzenlenen vergi avantajları hakkında daha detaylı bilgi için

<https://www.engellilerkonfederasyonu.org.tr/wp-content/uploads/2020/04/Engelliler-%C4%B0%C3%A7in-Vergi-Rehberi.pdf>

• Engellilere Sağlanan Diğeri İndirim ve Muafiyetler

Sağlık kurulu raporuyla % 40 ve üzerinde engelli olduğunu belgeleyen bireyler

1. Kendileri, ağır engellilerin ise kendileri ile birlikte birden fazla olmamak üzere beraber seyahat ettikleri refakatçileri engelli kimlik kartlarıyla toplu taşımada **ücretsiz seyahat hakkında** yararlanabilirler.

Ücretsiz ve indirimli seyahat kartlarıyla ilgili daha detaylı bilgi için

<https://www.aile.gov.tr/eyhgm/mevzuat/ulusal-mevzuat/yonetmelikler/ucretsiz-veya-indirimli-seyahat-kartlari-yonetmeligi/>

2. **İ ve diğeri hat uçuşlarındaki indirimlerden** yararlanabilirler.

Havayolu indirimiyle ilgili daha fazla bilgi için

<https://www.turkishairlines.com/tr-sa/bilgi-edin/ucuslarda-engelliler-icin-herhangi-bir-indirim-var-mi/>

3. Engelliler (Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı ve yabancı) ile bir refakatçisi, (Görünür bir engel ve/veya belge ibrazı ile) **müze ve ören yerlerine ücretsiz giriş** yapabilirler. Müze ve ören yerlerine ücretsiz giriş hakkında daha fazla bilgi için <https://www.aile.gov.tr/sss/engelli-ve-yasli-hizmetleri-genel-mudurlugu/engellilere-saglanan-diger-indirim-ve-muafiyetler/>

4. **TOKİ** engelliler için hazırladığı projeler kapsamında planlanan konutların %5'ini tahsis etmektedir. Nüfus cüzdanı fotokopisi ve engelli sağlık kurulu raporu ile başvuru yapılır ve kura ile hak sahipleri belirlenir. Daha fazla bilgi için <https://www.toki.gov.tr/Ba%C5%9Fvuru%20Bilgilendirme%20Formu.pdf>

5. Milli parklara, tabiatı koruma alanlarına ve tabiat parklarına giriş ücretsizdir.

6. **Devlet tiyatrolarından** ücretsiz yararlanırlar.

7. **GSM operatörleri** engellilere özel tarifeler uygulamaktadır.

8. 200 metrekareden küçük tek konutu olan engelliler emlak (**konut**) vergisinden muafır.

9. Eğitimleri, meslekleri, günlük yaşamları için özel olarak üretilmiş **her türlü araç-gereç ve özel bilgisayar programlarının temini** engelliler için KDV’den müstesnadır. Engellilere sunulan indirim ve muafiyetlerle ilgili daha detaylı bilgi için <https://aile.gov.tr/media/94446/engelliler-icin-bilgilendirme-rehberi-2021.pdf>

10. Evde Bakım Yardımı almayan kronik hastalığı nedeniyle cihaza bağımlı şekilde hayatını sürdürmek durumunda kalan engelliler ve aileleri **elektrik tüketim, kesintisiz güç kaynağı ve birikmiş elektrik borcu desteğinden** yararlanabilirler. Engellinin vekili veya vasisi engelli adına başvuru yapılabileceği gibi bu kişilerin bulunmaması durumunda, hastanın hanesinde Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfı personeli tarafından da başvuru yapılabilmektedir.

Kronik Hastalara Yönelik Elektrik Desteği Programı hakkında daha detaylı bilgi için

<https://www.aile.gov.tr/sss/sosyal-yardimlar-genel-mudurlugu/kronik-hastalara-yonelik-elektrik-destegi-programi/>

• Aranacak/İletişim Kurulacak Numara

Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı 144 sosyal yardım hattı gıda yardımı, kömür yardımı, sağlık yardımı, eğitim yardımı, barınma yardımı, doğum yardımı vb. yardımlar için aranabilir. Yurt içinden yapılan aramalar ücretsizdir ve 7 gün 24 saat kesintisiz hizmet vermektedir.

İşitme ve konuşma engelli bireyler 0 549 441 2 144 hattını arayarak işaret dili bilen personel ile görüşme yapabilirler.

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

• İlgili Kaynaklar

-Engellilerin yararlanabileceği aynı ve nakdi yardımlarla ilgili daha detaylı bilgi için

https://math.klu.edu.tr/dosyalar/birimler/math/dosyalar/dosya_ve_belgeler/Engelli-Haklari.pdf

-Türkiye’de engellilere yönelik sosyal yardımları konu alan makale için

<https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/452833>

-2022 sayılı 65 yaşını doldurmuş muhtaç, güçsüz ve kimsesiz Türk vatandaşlarına aylık bağlanması hakkındaki kanunu konu alan makale için

<https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/980669>

SOSYAL, KÜLTÜREL ve SPOR AKTİVİTELERİ

• Sosyal/Kültürel Aktiviteler

Umut Evleri

Bu birim en fazla 6 kişilik müstakil konutlar veya apartmanlar şeklinde engelli bireylere hizmet sunmaktadır. Birim, resmi bakım merkezlerinde bakım alan engelli bireylerin sosyal hayata katılımını sağlar.

Umut evleri hakkında daha fazla bilgi edinin

<https://www.aile.gov.tr/ss/engelli-ve-yasli-hizmetleri-genel-mudurlugu/engelli-bakim-hizmeti/>

Gündüz bakım merkezleri

1. Gündüz hizmet modeli engelli bireylere tam veya yarı zamanlı olarak sunulmaktadır
2. Engelli bireylere bakan aile üyelerinin gün içinde kendilerine vakit ayırabilmelerini ve sosyal hayata katılabilmelerini sağlar
3. Toplumsal hayata katılım sağlamları için eğitim, sosyal, kültürel ve spor aktiviteleri yapılır

Merkezler hakkında daha fazla bilgi edinin

<https://www.aile.gov.tr/ss/engelli-ve-yasli-hizmetleri-genel-mudurlugu/engelli-bakim-hizmeti/>

-İstanbul Büyükşehir Belediyesi tarafından sağlanan sosyal hizmetler

İstanbul Büyükşehir Belediyesi yıl boyunca görme, işitme, konuşma, ortopedik ve zihinsel engelli bireyler ile zihinsel-duygusal veya kronik hastalığı olan ve onların yakınlarına yönelik çeşitli kültür, sanat, eğlence ve gezi programları düzenlenmektedir.

Bu hizmetlerden yararlanma koşulları

1. Tüm vücut fonksiyonlarından yüzde 40’ını kaybetmiş olmak
2. Yetişkinlerin engelli sağlık kurul raporunun veya çocukların özel gereksinimli raporunun olması
3. İstanbul’da ikamet ediyor olmak

Hizmetler hakkında daha fazla bilgi edinin

<https://sosyalhizmetler.ibb.gov.tr/mudurlukdetay.aspx?ID=4>

Tatil kampları

Ücretsiz tatil imkanları bütün yıl boyunca Şile ve Florya engelli kamplarında sunulmaktadır.

Kamplar hakkında daha fazla bilgi edinin

<https://sosyalhizmetler.ibb.gov.tr/mudurlukdetay.aspx?ID=4>

<https://saglik.ibb.istanbul/ibb-florya-engelliler-yaz-kampini-hizmete-acti/>

<https://saglik.ibb.istanbul/sile-engelliler-yaz-kampi-360-gun-hizmet-verecek/>

Telefon (İstanbul Sağlık Dairesi Başkanlığı): 0212 449 75 91

İSEM engelli müzik grubu

Müzik grubu İstanbul’dan çeşitli engel türlerine (otizm, görme bozukluğu, fiziksel ve zihinsel bozuklukları) sahip bireyleri bir araya getirmektedir.

Müzik grubu hakkında daha fazla bilgi edinin

<https://sosyalhizmetler.ibb.gov.tr/sayfadetay.aspx?ID=19>

-Ankara Büyükşehir Belediyesi tarafından sağlanan hizmetler

Tatil kampları

Ankara Büyükşehir Belediyesi yaz boyunca Altınoluk (Akçay), Akçakoca ve Kesikköprü’de ücretsiz tatil fırsatları sunmaktadır. Aktiviteler hakkında daha fazla bilgi edinin

<https://www.ankara.bel.tr/sosyal-hizmetler/altinoluk-akcay-kampi>

Telefon (Ankara Sağlık Dairesi Başkanlığı): 0 (312) 507 10 00

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Ulusal Kütüphane, Konuşan Kitaplık

Kitaplar, görme bozukluğu merkezi gönüllüleri tarafından seslendirilmektedir.

Kütüphane hakkında daha fazla bilgi edinin <https://konusankitaplik.mkutup.gov.tr/>

Engelsiz müzeler

1. Beşiktaş JK Müzesi / İstanbul
2. Sakıp Sabancı Müzesi / İstanbul
3. Panorama 1453 Müzesi / İstanbul
4. Türk ve İslam Eserleri Müzesi / İstanbul
5. Pera Müzesi / İstanbul
6. Topkapı Sarayı Müzesi / İstanbul
7. Anadolu Medeniyetleri Müzesi / Ankara

Engelli bireyler (Türk vatandaşı veya yabancı) ve bir refakatçileri (görünür bir engel ve/veya belge ibrazı ile) müzeleri ücretsiz ziyaret edebilir.

Müzeler hakkında daha fazla bilgi edinin https://muze.gov.tr/document/bakanlik_yonergesi_tr.pdf

Engelli dostu kafeler

PinGOin, engelli bireylerin sosyal hayata katılma istek ve imkânlarını artıracığı düşüncesiyle oluşturulmuş bir platformdur. Bu platform aracılığıyla engelli bireyler gidecekleri yerlerin fiziki koşullarından önceden haberdar olmaktadır. Ayrıca söz konusu platformda mekânların erişilebilirlik yüzdeleri, her bir engelli grubu için gereksinim duyulan çeşitli özelliklerin olup olmamasına göre hesaplanır ve <https://pingoin.net/Kesfet> adresinden paylaşılır. Böylece istenilen ildeki engelli dostu mekanlar tespit edilebilmektedir. Örneğin,

Çengel Kafe (Çankaya/ Ankara) <https://www.cankaya.bel.tr/pages/197/Cengel-Kafe/>

Engelsiz Kafe (Çorlu) <https://www.corlu.bel.tr/proje-d/3/70/engelsiz-kafe>

• Spor Aktiviteleri**Türkiye Bedensel Engelliler Spor Federasyonu**

Oturarak voleybol, yüzme ve okçuluk gibi çeşitli aktiviteler ile spor hizmetleri sağlayarak engelli bireylerin sosyal katılımını ve rehabilitesini sağlamayı amaçlamaktadır.

Federasyon hakkında daha fazla bilgi edinin

<http://www.tbesf.org.tr/kurumsal/tarihce/?id=20>

Türkiye Görme Engelliler Spor Federasyonu

Atletizm, golbol, futsal, satranç, halter, judo, yüzme ve bisiklet gibi sporlar Türkiye görme engelliler spor federasyonu tarafından organize edilmektedir.

Federasyon hakkında daha fazla bilgi edinin

<http://www.gesf.org.tr/kurulus>

Türkiye İşitme Engelliler Spor Federasyonu

Futbol, basketbol, voleybol, hentbol, güreş, tekvando, badminton, atletizm, bisiklet, tenis, plaj voleybolu, karate, judo, masa tenisi, kayak, yüzme, bowling, futsal, atış ve oryantiring gibi çeşitli aktiviteler ile spor hizmetleri sağlayarak engelli bireylerin tekrar katılımını ve rehabilitesini sağlamayı amaçlamaktadır.

Federasyon hakkında daha fazla bilgi edinin

<https://tiesf.gov.tr/tarihce/>

Engelliler için İstanbul Büyükşehir Belediyesi tarafından sunulan spor hizmetleri

Yüzme, basketbol, voleybol, futbol, tenis, fitness, golbol, pilates, buz pateni, jimnastik gibi 29 spor dalı tesisi belediye tarafından sunulmaktadır.

İBB spor hizmetleri hakkında daha fazla bilgi edinin

<https://www.ibb.istanbul/icerik/Engellilere%20Y%C3%B6nelik%20Spor%20Hizmetleri>

• İlgili Kaynaklar**Engellilerin haklarına dair sözleşmenin onaylanması hakkındaki kanun**

Taraf devletler, engellilerin diğer bireyler ile eşit koşullarda kültürel yaşama katılım hakkını tanımaktadır.

Engelli bireylerin yaratıcı, sanatsal ve düşünsel kapasitelerini geliştirmesi ve kullanabilmesi için gerekli tedbirler alınmaktadır.

Sözleşme hakkında daha fazla bilgi edinin <https://www.aile.gov.tr/evhgm/mevzuat/ulusal-mevzuat/kanunlar/engellilerin->

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

[haklarına-iliskin-sozlesmenin-onaylanmasinin-uygun-bulunduguna-dair-kanun-ve-engellilerin-haklarına-iliskin-sozlesme/](#)

AİLE – BAKIM VEREN

• Engellilerin Ailelerinin / Bakım Verenlerin Hakları

Engelli yakını olanlar için evde bakım hizmeti desteği

Engelli çocuğa sahip ailelerin yasal haklarından biri, devlet tarafından ödenen evde bakım hizmeti ücretidir. Evde özel bakıma ihtiyaç duyan engelli bireylerin kişisel ihtiyaçlarının karşılanması için ödenen bu maaştan “ağır engelli raporu” olanlar faydalanabilmektedir.

Evde bakım hizmeti ücretinden yararlanabilmek için Aile ve Sosyal Politikalar İl Müdürlüklerine başvuru yapılması gerekmektedir. Gerekli incelemelerden sonra bakıma muhtaç engelli bireyin tespitiyle birlikte ödemeler yapılmaktadır. Detaylı bilgi için <https://www.aile.gov.tr/eyhgm/mevzuat/ulusal-mevzuat/yonetmelikler/bakima-muhtac-engellilerin-tespiti-ve-bakim-hizmeti-esaslarinin-belirlenmesine-iliskin-yonetmelik/>

Bakıma muhtaç engellinin başvurusunda, bakıma muhtaç engelliden, ailesinden veya yasal temsilcisinden yönetmeliğin 6. Maddesi gereğince aşağıdaki belgeler istenir.

1. TC Kimlik Numarası beyanı
2. Engelli sağlık kurulu raporu
3. Yatılı ve sürekli bakımı için resmi veya özel bakım merkezine yerleştirilecek olan; 18 yaşını tamamlamamış bakıma muhtaç engelli için ilgili mahkemelerden alınacak, koruma altına alınması ve bir bakım merkezine yerleştirilmesi kararı ile velayet altında değil ise vesayet altına alınması ve vasi atanması kararı gerekir. 18 yaşını tamamlamış olup akıl hastalığı sebebiyle işlerini görememesi, korunması ve bakımı için sürekli yardım gerekmesi ya da başkalarının güvenliğini tehlikeye sokması nedenleriyle kısıtlanması gerekli bakıma muhtaç engelli için ilgili mahkemelerden alınacak, kısıtlanması ve bir bakım merkezine yerleştirilmesi kararı ile velayet altında değil ise vesayet altına alınması ve vasi atanması kararı
4. Bakmakla yükümlü olunan bireyler kapsamındaki kişilerin gelir ve mal durumuna ilişkin yazılı beyanı ve taahhüdü ile beyanın içeriğine dair belgeler
5. İki adet vesikalık fotoğraf
6. Varsa öğrenim durumunu gösterir belge veya sureti
7. Engellinin vasisi var ise, vesayete ve vasi atanmasına ilişkin mahkeme kararı
8. Anne babanın boşanmış olması hâlinde, boşanmaya ilişkin mahkeme kararı
9. İl müdürlüklerince, beyan edilen TC Kimlik Numarası üzerinden elde edilecek nüfus cüzdanı sureti, aile nüfus kayıt örneği ve ikametgâh adres belgesi

Başvurular Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığına bağlı aşağıdaki Aile ve Sosyal Politikalar İl Müdürlüklerine doğrudan yapılır.

Ankara İl Müdürlüğü iletişim bilgileri için <https://www.aile.gov.tr/ankara/iletisim/>

Tekirdağ İl Müdürlüğü iletişim bilgileri için <https://www.aile.gov.tr/tekirdag/iletisim/>

İstanbul İl Müdürlüğü iletişim bilgileri için <https://www.aile.gov.tr/istanbul/iletisim/>

Erken emeklilik hakkı

Ağır engelli çocuğu olan çalışan anneler için SGK tarafından erken emeklilik hakkı verilmiştir. Engelli çocuğun bakıma muhtaç yani raporunda “ağır engelli” ibaresinin olması gerekmektedir. Çalışılan sürenin dörtte biri oranındaki süre çalışılan süreye ilave edilir ve bu süre emekliliğe kalan süreden düşürülür. Çocuğun bakıma muhtaçlığı devam ettiği sürece bu haktan yararlanılır.

Detaylı bilgi için

<https://www.aile.gov.tr/ss/engelli-ve-yasli-hizmetleri-genel-mudurlugu/calisan-engellilerin-erken-emekliligi-ve-malulen-emekliligi/>

Bu haktan yararlanmak için başvurular SGK İl Müdürlüklerine yapılmaktadır. En yakın SGK İl Müdürlüğü için

[Sosyal Güvenlik Kurumu \(sgk.gov.tr\)](https://www.sgk.gov.tr)

SGK iletişim bilgileri için

<https://www.sgk.gov.tr/iletisim/>

<https://www.sgk.gov.tr/iletisim/MerkezBirimleri>

Refakat izni

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'nda belirtildiği üzere "Memurun bakmakla yükümlü olduğu ana, baba, eş ve çocukları ile kardeşlerinden birisinin ağır bir kaza geçirmesi veya tedavisi uzun süren bir hastalığının bulunması hâllerinde, belgelendirilmesi şartıyla üç aya kadar izin alabilirler. Gerektiğinde bu sürenin bir katına kadar uzatılacağı belirtilmiştir. Sağlık kurulu kararı çıktığı gün izin başlar". Memurlar bu haktan yararlanabilmek için kendi kurumlarına başvuru yapabilirler. Detaylı bilgi için <https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuat?MevzuatNo=657&MevzuatTur=1&MevzuatTertip=5>

Tayin hakkı

657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'nda belirtildiği üzere "Devlet memurlarının, hayatını başkasının yardım veya bakımı olmadan devam ettiremeyecek derecede engelli olduğu sağlık kurulu raporu ile tespit edilen eşi, çocukları ile kardeşlerinin, memuriyet mahalli dışında resmî veya özel eğitim ve öğretim kuruluşlarında eğitim ve öğretim yapacaklarının özel eğitim değerlendirme kurulu tarafından belgelendirilmesi hâlinde, ilgilinin talebi üzerine kurumun bulunduğu il veya ilçe sınırları dâhilinde durumuna uygun boş bir kadroya ataması yapılır" şeklinde belirtilmiştir.

Memurlar bu haktan yararlanabilmek için kendi kurumuna başvuru yaparak tayin isteyebilir. Detaylı bilgi için <https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuat?MevzuatNo=657&MevzuatTur=1&MevzuatTertip=5>

• Devlet ve Diğer Kuruluşlar Tarafından Engellilere Bakım Verenlere Sağlanan Hizmetler

Mola Evleri

İstanbul'da engelli çocuklar aileleri tarafından belediyeye ait mola evlerine haftada bir kez üç saatliğine bırakılabilmektedir. Böylece aileler hem kendilerine vakit ayırmakta hem de günlük işlerine vakit bulmaktadır. Detaylı bilgi için <https://sosyalhizmetler.ibb.gov.tr/haberdetay.aspx?ID=29>

Evde Sunulan Hizmetler

-Ev temizliği, yemek, banyo, kuaförlük ve kişisel bakım hizmetleri

İstanbul, Ankara ve Tekirdağ Büyükşehir Belediyeleri tarafından engelli bireylerin evlerinde ihtiyaçlar doğrultusunda temizlik hizmeti, kuaförlük, kişisel bakım, banyo ve yemek hizmetleri verilmektedir.

İstanbul'da sunulan hizmetlerle ilgili daha detaylı bilgi için <https://saglik.ibb.istanbul/wp-content/uploads/2018/10/Engelli-Haklari-ve-Engellilere-Yonelik-Hizmetler-Kitapçigi.pdf>

<https://sosyalhizmetler.ibb.gov.tr/mudurlukdetay.aspx?ID=4>

Ankara'da sunulan hizmetlerle ilgili daha detaylı bilgi için <https://www.bel-pa.com.tr/engelliler-hizmet-merkezi/>

Tekirdağ'da sunulan hizmetlerle ilgili daha detaylı bilgi için https://www.tekirdag.bel.tr/birim_haber_detay/17945

• Aranacak/İletişim Kurulacak Numaralar

- Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı Alo 183 Sosyal Destek hattı aracılığı ile aile, kadın, çocuk, engelli, yaşlı, şehit yakınları ile gaziler ve gazi yakınlarına yönelik hizmetlere ilişkin çağrılar değerlendirilerek rehberlik ve danışmanlık hizmeti sunulmaktadır.

-İstanbul Belediyesi Alo153-3-4 Engelli Ulaşım Servisi

-Ankara Belediyesi, Engelliler Hizmet ve Rehabilitasyon Merkezi: (0312) 273 38 37

-Tekirdağ Belediyesi Engelli ve Yaşlı Hizmetleri Şube Müdürlüğü: 0850 459 3407

• İlgili Kaynaklar

-Be Happy in Life (Hayatta Mutlu Ol)

İstanbul İl Sağlık Müdürlüğü'nün koordinatörlüğünde Türkiye Ulusal Ajansı tarafından fonlanmış bir Erasmus+ projesidir. Engelli bireylerin ve yakınlarının karşılaştığı zorlukların tespit edilmesi, sosyal hayata katılım seviyelerinin artırılması kapsamında, ailelerin psikolojik olarak daha rahat hissetmelerini sağlayacak destek mekanizmalarının geliştirilmesine ilişkin doküman ve videolar sunar. Proje hakkında daha detaylı bilgi için [Be Happy in Life Project - MOOC \(saglikarge.istanbul\)](https://www.be-happy-in-life-project.com)

BAŞARI HİKAYELERİ

Ressam Yusuf Akgün, Iğdır'da yaşadıkları köyde henüz altı yaşındayken oyun olsun diye çıktığı elektrik direğinde akıma kapılarak iki kolunu birden kaybetti.

Akgün için ölüm-kalım savaşı o gün başladı. Aile bakamayınca, devlet korumasına verilmesine karar kılındı. "Çocuk Esirgeme Kurumuna verildim" diyor. Yetişkin olana kadar devlet korumasında kalan Akgün için hayat şartları her zaman sert oldu.

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

“Kendime inanmam gerekiyordu ve bir yarışa girdim. Benim daha çok çalışmam gerekiyor. Daha çok kendimi göstermem gerekiyor. Önce ağzımla kalemi tuttum. Yüzme, atletizm, kickbox, görsel sanatlarda tiyatro, resim gibi alanlarda kendimi geliştirdim. Bir şeylere niyetlendiğim zaman yapmak istediğim her şeyi yaparım. Benim için hiçbir şey umutsuz değildir”
Bugüne kadar sayısız sergi açan, ödüller alan Akgün, lisansını moda ve tekstil üzerine tamamladıktan sonra, toplum çalışmaları alanında da yüksek lisans yaptı. Akgün, şöyle devam ediyor:

“Rotamı kendim çizdim. Kimseye muhtaç olmamak, dik durmak ve kararlı durmak gerekiyor. Kendimize güven. Kendime güven. Ben engelli Yusuf değilim. Sadece Yusuf'um. Sporuyla, insan ilişkileriyle, sosyal hayatıyla, eğitimiyle, her insanın yaşadığı şekilde, geldiği yaşa göre bir konum elde etmeye çalışan bir Yusuf Akgün'üm.”

<https://www.trthaber.com/haber/yasam/engelleri-asan-3-gencin-ilham-veren-basari-hikayesi-535696.html>

-ŞERİFE TÜRÜDÜ: Başarılı bir sigortacı iken 2001 yılında geçirdiği trafik kazası sonucu tekerlekli sandalyeye mahkûm oldu. Yıllarca tedavi gördükten sonra kendisi gibi olanlara destek olmak için bir dernek kurdu ve kendisi gibi engellileri çevresinde topladı.

Bir yandan oğlu büyürken bir yandan da engellilere maddi ve manevi destek oldu. Birçok kişiye örnek oldu. Bu projenin ilham kaynağı oydu. Proje onaylandıktan sonra yakalandığı amansız hastalığa karşı koyamayarak 2021 yılında vefat etti.

Ölümünden önce yaptığı bir konuşmada dinleyicilere şöyle seslendi: “Ne görüyorsunuz bilmiyorum ama ben bir kadını, ben bir anneyim, ben bir insanım, sadece bir insanım...”

<https://vimeo.com/manage/videos/779239670>

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union